

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

Факультет аудіовізуального мистецтва

Кафедра кінотелережисури та сценарної майстерності

ОСНОВИ ЗВУКОРЕЖИСУРИ АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ

ПРОГРАМА

та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
які навчаються за
спеціальністю 021 «Аудіовізуальне мистецтво та виробництво»

**Освітня програма
«Кінотелережисура»**

УДК 778.534.4:791](073)
О-75

Друкується за рішенням науково-методичної ради ХДАК
(протокол № 13 від 29 квітня 2024 р.)
Затверджено на засіданні кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності
факультету аудіовізуального мистецтва ХДАК
№ 12 від 21 березня 2024 р.

Рецензенти:

- Богомолов О.І.**, викладач кафедри музичного мистецтва естради та джазу
Харківського національного університету мистецтв
ім. І.П.Котляревського
голова харківського осередку Спілки звукорежисерів України (СЗУ),
головний звукорежисер Харківського академічного театру музичної
комедії, звукорежисер вищої категорії
- Великий Ю.Ю.**, викладач кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності
Харківської державної академії культури

Укладач:

Валентина Чайковська, викладач кафедри кінотелережисури та сценарної майстерності

- О-75** **Основи звукорежисури аудіовізуальних творів** : програма та навч.-метод.
матеріали для здобувачів першого (бакалавр.) рівня вищої освіти, які
навчаються за напрямками 02 «Культура та мистецтво», освітня програма
«Кінотелережисура» / М-во культури та інформ. політики України, Харків.
держ. акад. культури, Ф-т аудіовізуал. мистецтва, Каф. кінотелережисури та
сценар. майстерності ; уклад. В. Б. Чайковська. – Харків : ХДАК, 2024. – 14 с.

Навчальна дисципліна «Основи звукорежисури аудіовізуальних творів» є вступом до профільного курсу освітньої програми «Кінотелережисура» з позицій вивчення звукової складової екранного образу. Курс «Основи звукорежисури аудіовізуальних творів» є першим ступенем вивчення звукорежисури як однієї з двох (аудіальної та візуальної) сторін екранного мистецтва.

Видання містить програму курсу, теми семінарських занять, тематику самостійної роботи, рекомендації до виконання контрольної роботи, перелік питань для самоперевірки, список рекомендованої літератури.

Для викладачів, здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем.

УДК 778.534.4:791](073)

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	9
Практичне заняття №1 СПЕЦИФІКА СЛУХОВОГО СПРИНЯТТЯ	
Практичне заняття №2 БАЛАНС РІВНІВ	
Практичне заняття №3 МОНТАЖ ЗВУКУ	
Практичне заняття №4 АКУСТИКА ПРИМІЩЕНЬ	
Практичне заняття №5 ЗВУКОВІ ПЛАНИ	
Практичне заняття №6 РОБОТА З МІКРОФОНОМ	
Практичне заняття №7 ЗАПИС МУЗИКИ З МІКРОФОНУ	
Практичне заняття №8 КРИТЕРІЇ ЯКОСТІ ЗВУКУ	
ТЕМАТИКА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	10
ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	11
ТЕМАТИКА ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ	11
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЯ	11
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	13

ВСТУП

Загальний обсяг дисципліни складає 7 кредитів ЄКТС / 210 год., з них аудиторних – 66 годин, самостійна робота – 140 год. Форма навчання денна, передбачає аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять: лекції – 20 год., практичні – 36 год., індивідуальні – 4 год. Підсумковий контроль – екзамен в третьому та залік у четвертому семестрі.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Основи звукорежисури аудіовізуальних творів» належить до розділу «Професійні дисципліни». Одночасно вивчаються: «Режисура аудіовізуальних творів», «Операторська майстерність», «Телерепортерство».

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення з базовими положеннями, зумовлюючими практичну діяльність в процесі створення аудіовізуального твору.

Програмою навчальної дисципліни «**Основи звукорежисури аудіовізуальних творів**» передбачено ознайомлення з психологічними особливостями сприйняття звукової картини оточуючого середовища, засобами утворення звукозорового образу на базі описової фізики; функціями звуку в екранних мистецтвах; розуміння звуку в складі екранних творчих закономірностей, формування базових знань, умінь та навичок, необхідних у процесі створення аудіовізуального твору; засвоєння теоретичних положень, обумовлюючих телевізійну та кінематографічну культуру фахівця в сфері екранного виробництва; надання студентам необхідних знань щодо роботи зі звуком у сфері телебачення та кіномистецтва.

Статус дисципліни – обов'язкова.

Форми навчальної роботи: лекції, практичні заняття, самостійна робота студентів, індивідуальні заняття консультації. Лекційні заняття мають інтерактивний пізнавально-прикладний характер. Практичні заняття проводяться на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної, коучингу, тощо.

Методи навчання. Основними методами навчання мають виступати як традиційні методи викладання, так і методи, які забезпечують інноваційну модель проблемного навчання. Зокрема, це такі, як проблемний метод (метод проблемного викладання); частково-пошуковий метод; (евристичний);

інтерактивний метод; пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний); репродуктивний, дослідницький. Також під час викладання предмету викладач має,

по можливості, використовувати індивідуальний (особистісний) підхід до студентів, який є основою особистісного зорієнтованого навчання

Форми контролю: поточний, проміжний, підсумковий, завдання самостійної роботи (у тому числі, відповідно до рекомендацій кафедри, контрольна робота).

Завданням *поточного контролю* рівня знань є перевірка вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, формування навичок самостійної роботи з текстами та спроможності їх осмислення та інтерпретації; навичок усної самопрезентації. Здійснюється під час аудиторних занять. На лекціях експрес-контроль (тестування, перевірка засвоєння ілюстративного матеріалу) проводиться наприкінці пари. На семінарах оцінюються виступи за питаннями, що винесені на самостійну роботу, активність участі в диспутах, дискусіях тощо.

Проміжний контроль рівня знань передбачає перевірку виконаних протягом відповідних тем/модулів завдань самостійної роботи студентів (контрольних робіт, наукових рефератів, анотування додаткової літератури, презентацій тощо) та здійснюється під час проведення тематичних атестацій. Атестація (за потреби) передбачає індивідуальну перевірку знань ілюстративного матеріалу курсу, уміння його проаналізувати та вписати в контекст доби (епохи), стилю, творчості майстра тощо.

Рубіжні етапи контролю знань передбачені у формі усного опитування на семінарських заняттях, поточного тестування, перевірки якості виконання завдань самостійної роботи студентів (конспектів, анотацій рекомендованої до вивчення літератури) під час атестацій.

Підсумковий контроль виконується з метою оцінювання рівня знань, вмінь і навичок, отриманих студентом протягом семестру. Система підсумкового контролю передбачає оцінювання рівня знань всіх тем дисципліни. Загальний бал складається з суми балів з усіх видів навчальної роботи згідно із структурою залікових кредитів та балів, отриманих під час іспиту/заліку (відповідно до навчального плану). Іспит проводиться у формі, затвердженій на засіданні кафедри (усній, письмовій, тестування). Студент допускається до іспиту за умови виконання усіх навчальних завдань і наявності позитивних результатів з усіх форм поточного та проміжного контролю. Кількість балів, які студент може отримати за результатами підсумкового контролю, не може перевищувати 25 % від загальної кількості балів (100 балів).

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі **заліку, екзамену**.

Програма дисципліни складається з двох тематичних розділів:

Розділ 1. Звук в екранних мистецтвах

Розділ 2. Техніка звукозапису і трансляції

Зміст програми обумовлений пріоритетним значенням принципу єдності базових теоретичних положень стосовно предмету даного навчального курсу і застосування свого теоретично-методологічного потенціалу в практиці екранного творення (на рівні виконання практичних робіт).

Розділ 1.

Звук в екранних мистецтвах

Тема 1. Функції звуку у екранному творі.

Склад екранних мистецтв. Різновиди та жанри аудіовізуальних творів – ігрові, мультиплікаційні, документальні (включаючи науково-популярні і навчальні), фільми та передачі. Звукозоровий образ. Компетенції звукорежисури: акустика (архітектурна акустика та електроакустика), звукова техніка, у тому числі звукові програми, оперативна робота в ефірі; звукозапис (у складі режисури або окремо); режисура засобами звуку; саунд-дизайн. Комплекс засобів аудіальної виразності (комплекс аудіо)

Тема 2. Природа звуку.

Визначення звуку. Маятникові коливання (коливання джерела звуку). Коливання середовища. Звукова хвиля. Звукове поле. Дві головні фізичні характеристики звуку – частота і амплітуда звукових коливань). Одиниці вимірювань. Склад звуку. Складний звук. Обертони. Тембр звуку.

Тема 3. Фізіологія сприйняття звуку. Звуковий діапазон.

Фізіологія сприйняття звуку. Будова слухового апарату. Кортієвий орган. Механізм сприйняття звуку (резонансна теорія Гельмгольца). Звуковий діапазон. Динамічний діапазон слуху.

Тема 4. Особливості слухового сприйняття.

Психологія сприйняття звукової інформації, - реальної і умовної. Слухова увага (вибірковість слуху). Один канал для сприйняття логічного повідомлення. Латеральне гальмування. Реакція на новий звук. Звук невідомого походження. Пороги сприйняття (частотний і динамічний). Ефект впорядкованої інформації. Дія реверберації. Психоакустична пам'ять. Відсутність суцільної тиші. Відсутність «жорсткого склеювання» у звукосприйнятті. Швидкість сприйняття слухом звукової інформації при роботі двох каналів сприйняття. Співставлення. Захист слухового сприйняття. Загальна модель слухового сприйняття

Тема 5. Принципи монтажу звуку.

Звукова картина. Склад зведеного треку: головний звук (поняття), атмосфери, шуми – ознаки локації, окремі звуки; звукові спецефекти, закадрові коментарі, зокрема, закадрова музика. Застосування ефекту тиші на екрані. Монтаж незмінних звуків (набіг). Маскування звуку і баланс рівнів. Відображення тихих звуку на екрані. Відображення гучних звуків на екрані. Пріоритети рівнів звучань у межах режисерського задуму.

Тема 6. Звукова партитура (зведений трек).

Звукова експлікація, звукова партитура, зведений трек. Особливості звукової партитури (головний звук, акценти фона, репліки фона, ознаки локації, відтворення екранної тиші; особливості динамічного рівню головного звуку; динамічна різниця між звучаннями в зведеному треку; одночасне застосування декількох треків у балансі рівнів; особливості відтворення загальних звуків фона (фонових шумів); звуковий баланс і його різновиди; монтування звуку по горизонталі.

Тема 7. Акустика приміщення. Керування акустикою.

Архітектурна акустика: акустика приміщень та акустика відкритих просторів. Дія звукової хвилі в приміщенні. Прямий звук і відлуння. Дифузне поле. Реверберація. Час реверберації. Поглинання та відбиття звуку. Характеристики приміщень за їх акустичними якостями. Гучні приміщення (покриття). Заглушені приміщення (покриття). Демпферування. Акустично збалансовані приміщення (студії радіомовлення, ТВ студії, концертні студії).

Тема 8. Звукові плани.

Поняття звукового плану. Три головних звукових планів. Близький план звуку. Середній план звуку. Акустичне відношення (акустичний баланс). Віддалений звуковий план: реальний віддалений звуковий план, імітація віддаленого звукового плану.

Розділ 2.

Техніка звукозапису і трансляції

Тема 9. Характеристики мікрофонів.

Тип (конструктивне вирішення) мікрофону. Чутливість. Частотна характеристика. Просторова характеристика (діаграма спрямованості). Довжина дроту. Бездротові мікрофони. Сучасні мікрофонні системи. Паспорт мікрофону.

Тема 10. Типи мікрофонів.

Динамічні (котушечні) мікрофони (МД), конструкція і принцип дії. Конденсаторні мікрофони (МК), конструкція і принцип дії. Електретні мікрофони (МЕ). Стрічкові мікрофони (МС), конструкція і принцип дії.

Тема 11. Діаграми спрямованості мікрофонів.

Чутливість (динамічні характеристики) мікрофонів.

Мікрофони неспрямованої дії («кругові»). Двосвояспрямовані мікрофони (вісімки). Односторонньо спрямовані (односпрямовані) мікрофони (кардіоїдні) та їх різновиди. Кути кардіоїди. Гостроспрямовані мікрофони («пушки»). Чутливість мікрофону.

Тема 12. Застосування мікрофонів.

Мікрофони з широкою кардіоїдою (120°, 180°) і особливості застосування. Гостроспрямовані мікрофони (суперкардіоїда, гіперкардіоїда та менше) і особливості застосування. Двосторонньо спрямовані мікрофони («вісімки») і особливості застосування. Мікрофони неспрямованої дії («кругові») і особливості застосування.

Тема 13. Запис музики. Вимоги до музичної фонограми. Музична студія

Якість прямого звуку, присутність у прямому звуку сторонніх звуків, зовнішні перешкоди, власні резонанси студії, величина частки відбитого звуку, частотний баланс, баланс рівнів (баланс між звучаннями), рівень реверберації. Акустика музичної стулії. Мікрофони в студії (загальні положення).

Тема 14. Запис акустичних інструментів та вокальних голосів з мікрофону.

Група струнних смичкових інструментів (скрипка, альт, віолончель, контрабас). Дерев'яні духові інструменти (флейта, гобой, кларнет, фагот). Мідні духові інструменти (труба, валторна, тромбон, туба). Ударні інструменти (літаври, великий барабан, малий барабан, тарілки та ін.). Концертний рояль. Запис симфонічного оркестру. Вокальний спів: сольний спів та хор (сопрано, альти, тенора, баси). Хоровий спів.

Тема 15. Звуковий тракт на телебаченні.

Апаратно-студійний блок на ТБ (АСБ): а Телевізійні студії (приміщення) з освітлювальним обладнанням, мікрофонами, моніторами, роботизовані відеокамери (PTZ камери); режисерські апаратні з аудіо пультами та відеоікшерами; обробне обладнання (синхрогенератори, осцилографи, конвертери). Технології VR (віртуальної реальності) та AI (штучного інтелекту). Ефірне обладнання (матричні комутатори, передавачі, антени). апаратно-студійний комплекс (АСК).

Тема 16. Критерії якості звучання фонограм.

Вимоги до звуку в екранній практиці.

Просторове враження. Прозорість. Музичний баланс. Динамічний діапазон. Тембр. Художня якість. Перешкоди. Сумарна оцінка технічної якості звуку. Репортажний звук (інтерзвук). Студійний звук. Музичний звукозапис або трансляція музичних вистав. Запис драматичних вистав. Вимоги до звуку у кінопродукції (тонування, часткове тонування, різновиди балансів у постпродакшені).

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

СПЕЦИФІКА СЛУХОВОГО СПРИЙНЯТТЯ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Вибірковість сприйняття, латеральне гальмування, сприйняття тиші.
2. Поняття головного звуку.
3. Загальна модель слухового сприйняття.

Практичне заняття №2

БАЛАНС РІВНІВ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Що таке баланс рівнів.
2. Динамічна різниця у балансу рівнів.
3. Критерії застосування балансу рівнів з точки зору режисерського задуму.

Практичне заняття №3

МОНТАЖ ЗВУКУ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Відтворення особливостей слухового сприйняття у механізмах тонування.
2. Пріоритети балансів рівнів у звуковому треку з позицій режисерського задуму.
3. Монтаж по горизонталі.

Практичне заняття №4

АКУСТИКА ПРИМІЩЕННЯ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Гучні та заглушені приміщення.
2. Акустично збалансовані приміщення.
3. Керування акустикою.

Практичне заняття №5

ЗВУКОВІ ПЛАНИ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Близький звуковий план.
2. Середній звуковий план.
3. Віддалений звуковий план і його різновиди.

Практичне заняття №6

РОБОТА З МІКРОФОНОМ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Характеристики мікрофонів в акустичному аспекті.
2. Взаємозв'язок акустики і звукових планів.
3. Запис голосу (мови) з мікрофону.

Практичне заняття №7

ЗАПИС МУЗИКИ З МІКРОФОНУ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Аналіз акустики при запису музики з мікрофону.
2. Запис акустичних інструментів.
3. Запис вокалу.

Практичне заняття №8

КРИТЕРІЙ ЯКОСТІ ЗВУКУ

Питання для обговорення (практичний аспект)

1. Аналіз записаного звуку: просторовість, прозорість, баланси, тембр.
2. Безперешкодність або наявність перешкод.
3. Технічна і художня якість записаного звуку.

ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття є важливою частиною навчального процесу. Така форма навчання спрямована на розвиток вміння студента існувати в умовах діалогу, вміння висвітлити причинно-наслідкові зв'язки певних явищ і процесів, що пов'язані з фаховим навчанням, а також добре усвідомити теоретичні знання.

№ з/п	Назва теми
1	Функції звуку у екранному творі.
2	Звук у природі та у свідомості людини.
3	Екранний звук (тонування)
4	Особливості слухового сприйняття.
5	Принципи монтажу звуку.

ТЕМАТИКА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Для оволодіння матеріалом курсу окрім аудиторної роботи значна увага приділяється самостійній роботі, яка є основним способом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових аудиторних занять, і є невід'ємною складовою процесу вивчення конкретної дисципліни. Навчальний матеріал дисципліни, передбачений робочим навчальним планом для засвоєння студентом у процесі самостійної роботи, вноситься на підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався при проведенні аудиторних занять.

№ з/п	Назва теми
1	Засоби екранної виразності.
2	Особливості слухового сприйняття людини.
3	Фізичні характеристики звуку.
4	Фізіологія сприйняття звуку.
5	Характеристики мікрофонів.
6	Звуковий тракт на ТБ (АСБ, АСК).

7	Запис музики (вивчення матеріалу).
8	Критерії якості звучання фонограм.

ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми
1	Звукова експлікація постановочного проекту роботи
2	Робота над зведеним саундтреком постановочного проекту роботи

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Природа звуку: коливання джерела, поширення коливань повітря, утворення звукової хвилі.
2. Дві основні фізичні характеристики звуку: частота звукових коливань, амплітуда звукових коливань.
3. Фізіологія сприйняття звуку: кортієв орган у слуховому апараті людини, принцип роботи (резонанс).
4. Частотне сприйняття звуку. Звуковий діапазон.
5. Динамічне сприйняття звуку.
6. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: слухова вибірковість.
7. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: один канал для сприйняття логічного повідомлення.
8. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: латеральне гальмування.
9. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: реакція на новий звук.
10. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: розпізнавання невідомих звуків.
11. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: пороги сприйняття.
12. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: вплив реверберації.
13. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: психоакустична пам'ять.
14. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: "ефект дискотеки".
15. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: відсутність тиші.
16. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: відсутність «жорсткого склеювання» у слуховому сприйнятті.
17. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: швидкість сприйняття під час роботи двох каналів сприйняття.
18. Психологічні особливості сприйняття звукової інформації: зіставлення.
19. Принципи монтажу звуку: звукова картина.
20. Принципи монтажу звуку: ефект тиші.
21. Принципи монтажу звуку: монтаж постійних звуків (набіг).
22. Принципи монтажу звуку: відображення тихих звуків.
23. Принципи встановлення звуку: відображення гучних звуків.

24. Принципи монтажу звуку: пріоритети треків за гучністю.
25. Звукова партитура (зведений трек): головні тези.
26. Акустика приміщень: загальне поняття (що таке «акустика»).
27. Акустика приміщень: робота звукової хвилі у приміщенні.
28. Акустика приміщень: реверберація. Час реверберації.
29. Акустика приміщень: від чого залежить поглинання і відбивання звуку.
30. Акустика приміщень: акустичні властивості приміщень.
31. Акустика приміщень: гучні приміщення.
32. Акустика приміщень: заглушені приміщення.
33. Акустично збалансовані приміщення: радіостудії.
34. Акустично збалансовані приміщення: концертні студії.
35. Акустично збалансовані приміщення: телевізійні студії.
36. Показники (характеристики) мікрофонів. Загальна концепція.
37. Типи (конструкції) мікрофонів (загальні відомості).
38. Мікрофон динамічний (МД). Конструкція та принцип роботи.
39. Мікрофон конденсаторний (МК). Конструкція та принцип роботи.
40. Мікрофон стрічковий (МЛ). Конструкція та принцип роботи.
41. Характеристики (діаграми) спрямованості мікрофонів (загальні відомості).
42. Кардіоїдні мікрофони та їх різновиди.
43. Двосторонньо спрямовані мікрофони («вісімки»).
44. Мікрофони неспрямованої дії («кругові»).
45. Застосування мікрофонів: кардіоїдні мікрофони із широкою кардіоїдою.
46. Застосування мікрофонів: гостро направлені мікрофони («пушки»).
47. Застосування мікрофонів: двосторонньо спрямовані мікрофони.
48. Застосування мікрофонів: неспрямовані мікрофони.
49. Звукові плани (загальне поняття).
50. Звукові плани: близький звуковий план та сфери застосування.
51. Звукові плани: середній звуковий план та сфери застосування.
52. Звукові плани: віддалений звуковий план, його різновиди та сфери застосування.
53. Запис музики: вимоги до музичної фонограми.
54. Запис музики: музична студія.
55. Запис музики: загальні принципи встановлення мікрофонів під час запису музики.
56. Запис музичних інструментів: група струнних смичкових.
57. Запис музичних інструментів: група дерев'яних духових.
58. Запис музичних інструментів: група мідних.
59. Запис музичних інструментів: група ударних.
60. Запис співочих голосів: сольний спів та хор.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Обов'язкова

1. И. П. Голямина. Звук // Фізична енциклопедія.
2. Грінченко В. Т., Вовк І. В., Маципура В. Т. Основи акустики. — К.: Наукова думка, 2007. — 640 с. — ISBN 978-966-00-0622-5
3. Десятник Г.О., Бадіон С.В. Професія звукорежисер кіно і телебачення. КНУ ім. Тараса Шевченка, кафедра кіно- і телемистецтва. Київ, 2017
4. Барба, І. Д. (2016). Звукорежисура кіно і телебачення. З особистого досвіду. О. В. Безручко (наук. ред.). *Генеza ідей і динаміка розвитку екранних мистецтв: колективна монографія* (Т. 1, С. 5–15). Київ: Видав. центр КНУКіМ.
5. Бут О. Звук як компонент образної структури фільму. – К., 2007.
- 6.Рибак-Акимов В. Зображення, слово і звук у художньому фільмі. – К.: Мистецтво, 1967.
- 7.Ньюел Ф. Мастерінг К., 2017
- 8.Тони Грант. Запись звука на камеру
- 9.Хилари Уайт, Тим Емиэс. Монтаж звука в теле- и кинопроизводстве
- 10.Алек Нисбетт, «Застосування мікрофонів»

Додаткова

- 11.Диз Лайвер, «Основи звукозапису в відеовиробництві»
- 12.Ірина Алдошина, Рой Прітгс, «Музична акустика»
- 13.Юрій Козюренко, «Запис з мікрофону»
- 14.Борис Меєрзон, «Акустичні основи звукорежисури»
- 15.Григорій Соколов, «Монтаж»Борис Меєрзон, «Акустичні основи звукорежисури»
- 16.Севашко А. Звукорежиссура и запись фонограмм
- 17.Овсянникова-Трель О. Кіномузика як феномен сучасності. *Міжнародний вісник: культурологія, філологія, музикознавство*. Вип. II (5), 2015. С. 163 – 168.
- 18.Міхеев О. М., Шиліна Ю. В. Звукове випромінювання // Енциклопедія сучасної України : у 30 т. / ред. кол. І. М. Дзюба [та ін.] ; НАН України, НТШ, Координаційне бюро енциклопедії сучасної України НАН України. — К., 2003—2016. — ISBN 944-02-3354-X
- 19.Рязанцев, Л. В. (2015). Синтез звуку і зображення та функції мови у фільмі. *Культура і мистецтво у сучасному світі*. Вип. 16. С. 177–184.
- 20.Ползікова Н. І. Роль тиші у звуковому кінематографі // Наукові записки. – Т. 75: Теорія та історія культури.
- 21.Рязанцев Л. Техніка лейтмотивів в кіномузиці. *Вісник КНУКіМ. Серія Мистецтвознавство*. 2015. Вип.33. С. 124 – 130.
- 22.Папченко В., Сілін В. Звук у сучасному екранному дискурсі. *Вісник КНУМ. Серія: Аудіовізуальне мистецтво та виробництво*. 2012, 2(2), С. 200 – 207.
- 23.Лотман Ю. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. – Таллинн: Ээсти Раамат, 1973.
- 24.Ньюел Ф. Мастерінг К., 2017

Інформаційні ресурси Інтернет

1. Бібліотека Харківської державної академії культури
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка

4. Інтернет-ресурси: [http:// snimifilm.com/almanakh](http://snimifilm.com/almanakh) – теорія та практичні поради творення екранного твору.
5. [http:// www. uibsa.com/](http://www.uibsa.com/) - історія та теорія кіно. [http:// www. tvmuseum.ru/](http://www.tvmuseum.ru/) - музей телебачення та радіо в інтернеті.
6. Література для режисерів – [Електрон. ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://monolog.com.ua/>.
7. Інтернет-видання «Телекритика» [Електрон. ресурс]. — Режим доступа: URL: <http://www.telekritika.ua>
8. Сюжет художнього твору. – [Електрон. ресурс]. – Режим доступа: URL: <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism/subject.html>
9. URL: <http://www.slovarmedia.ru/hrestomatia/tems/text10.html>. Горпенко В. Архітектоніка фільму. К. 2000.

ЗВУКОРЕЖИСУРА АУДІОВІЗУАЛЬНИХ ТВОРІВ

ПРОГРАМА та навчально-методичні матеріали

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузь знань
02 «Культура та мистецтво»

Укладач:

Чайковська Валентина Борисівна, викладач

Комп'ютерний набір і верстка В.Чайковська

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 9.04.2024 р. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 7,67. Обл.-вид. арк. 8,52.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4
тел. (057) 731-27-83. e-mail: rrv2000k@ukr.net.
Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.